

Természeti örökség a hagyományos gazdálkodás végnapjaiban: hogyan tovább?

Hartel Tibor

IX. Magyar Természetvédelmi Biológiai Konferencia “*Tudományoktól
a döntéshozatalig*” Szeged, 2014 november 20-23

Kiemelkedő kihívás a fenntarthatóság tudomány területén: összekapcsolni a társadalmi-ökológiai rendszereket

AMBIO
DOI 10.1007/s13280-011-0184-y

INVITED PAPER

Reconnecting to the Biosphere

Carl Folke, Åsa Jansson, Johan Rockström, Per Olsson, Stephen R. Carpenter, F. Stuart Chapin III, Anne-Sophie Crépin, Gretchen Daily, Kjell Danell, Jonas Ebbesson, Thomas Elmqvist, Victor Galaz, Fredrik Moberg, Måns Nilsson, Henrik Österblom, Elinor Ostrom, Åsa Persson, Garry Peterson, Stephen Polasky, Will Steffen, Brian Walker, Frances Westley

POLICY PERSPECTIVE

Conservation policy in traditional farming landscapes

Joern Fischer¹, Tibor Hartel^{2,3}, & Tobias Kuemmerle^{4,5}

¹ Faculty of Sustainability, Leuphana University Lüneburg, 21335 Lüneburg, Germany

² Faculty of Natural Sciences, Ovidius University, Constanta, Romania

³ Babeş-Bolyai University, Department of Taxonomy and Ecology, Cluj-Napoca, Romania

⁴ Geography Department, Humboldt-University Berlin, Unter den Linden 6, 10099 Berlin, Germany

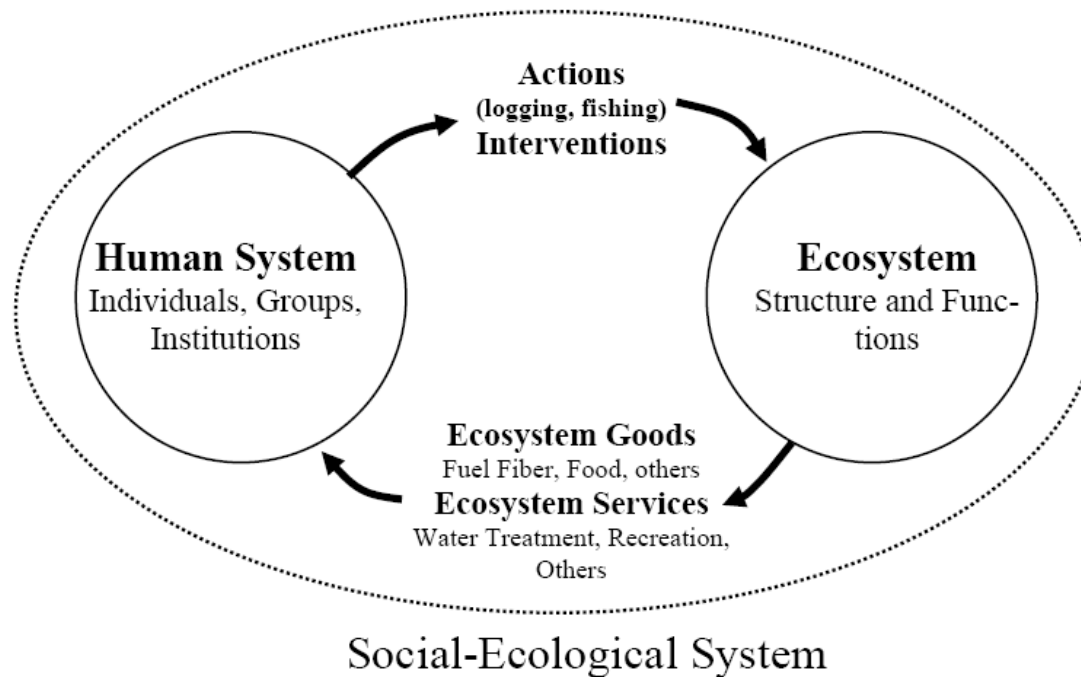
⁵ Potsdam Institute for Climate Impact Research, P.O. Box 601203, D-14412 Potsdam, Germany

- Ennek lényege: az emberi gazdasági fejlődés harmonizálása az ökológiai rendszerek eltartó képességével. Lényegében a multi- és transzdiszciplináris megközelítés.
- Globális perspektívából (Folke et al. 2011).
 - Planetáris gondnokság, közös célok, adaptív kormányzás, a helyi és a globális jelenségek összekapcsolása, az ökoszisztéma-alapú gazdálkodás, a reziliencia, kritikus átmenetek és transzformációk figyelembe vétele.
- A hagyományos tájak perspektívájából (Fischer et al., 2012).
 - Társadalmi-ökológiai rendszerek, földhasználat és ökoszisztéma szolgáltatás kapcsolatok.

„Fenntartható tájak” kutatási projekt – Dél Erdély

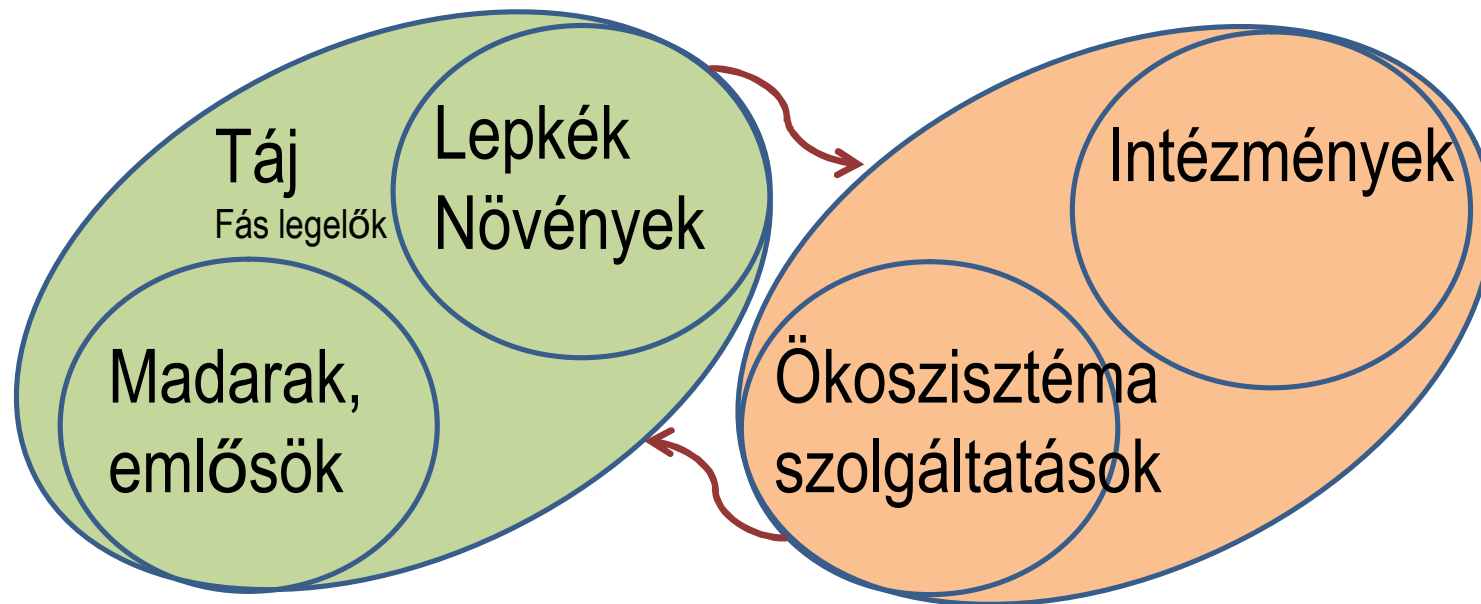
Fő cél:

Egy holisztikus, szociális-ökológiai rendszer alapú megértés kidolgozása, és potenciális fenntartható fejlődés útvonalak azonosítása.

Néhány irányító jellegű kérdés

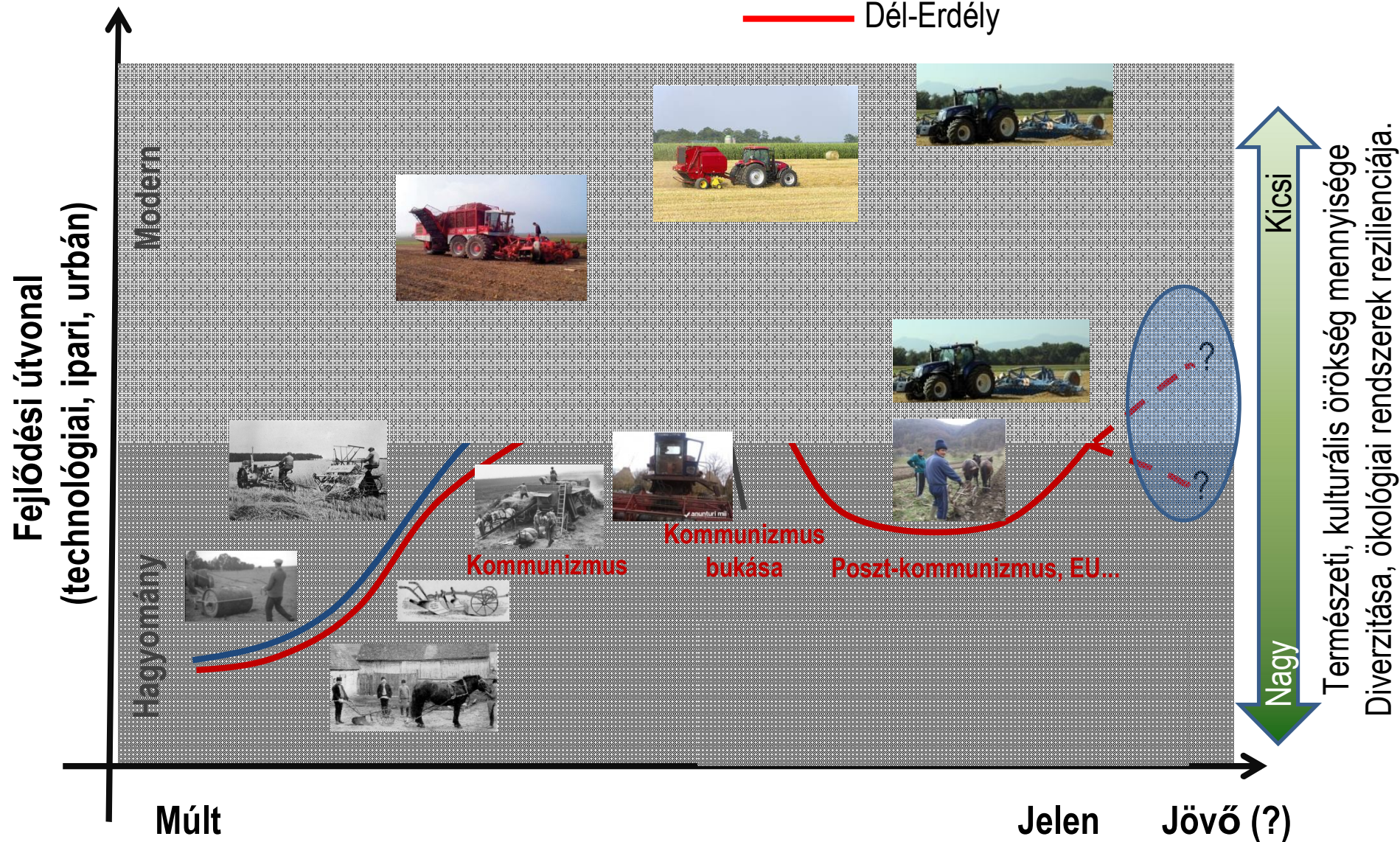
- Melyek a földhasználat fő driverei a régióban?
- Hogyan lehetséges a gazdasági jólét harmonizálása a biodiverzitással?
- A fenntartható fejlődés potenciális szociális és intézményi barrierai?
- Hogyan értékelik az emberek a tájaikat?
- Mit hozhat a jövő?

„Hagyomány”?

— Nyugat-európai, gazdaságilag fejlett ország, pl. Németország

— Dél-Erdély

Szászföldi tájak mint “szociális-ökológiai csomagok”

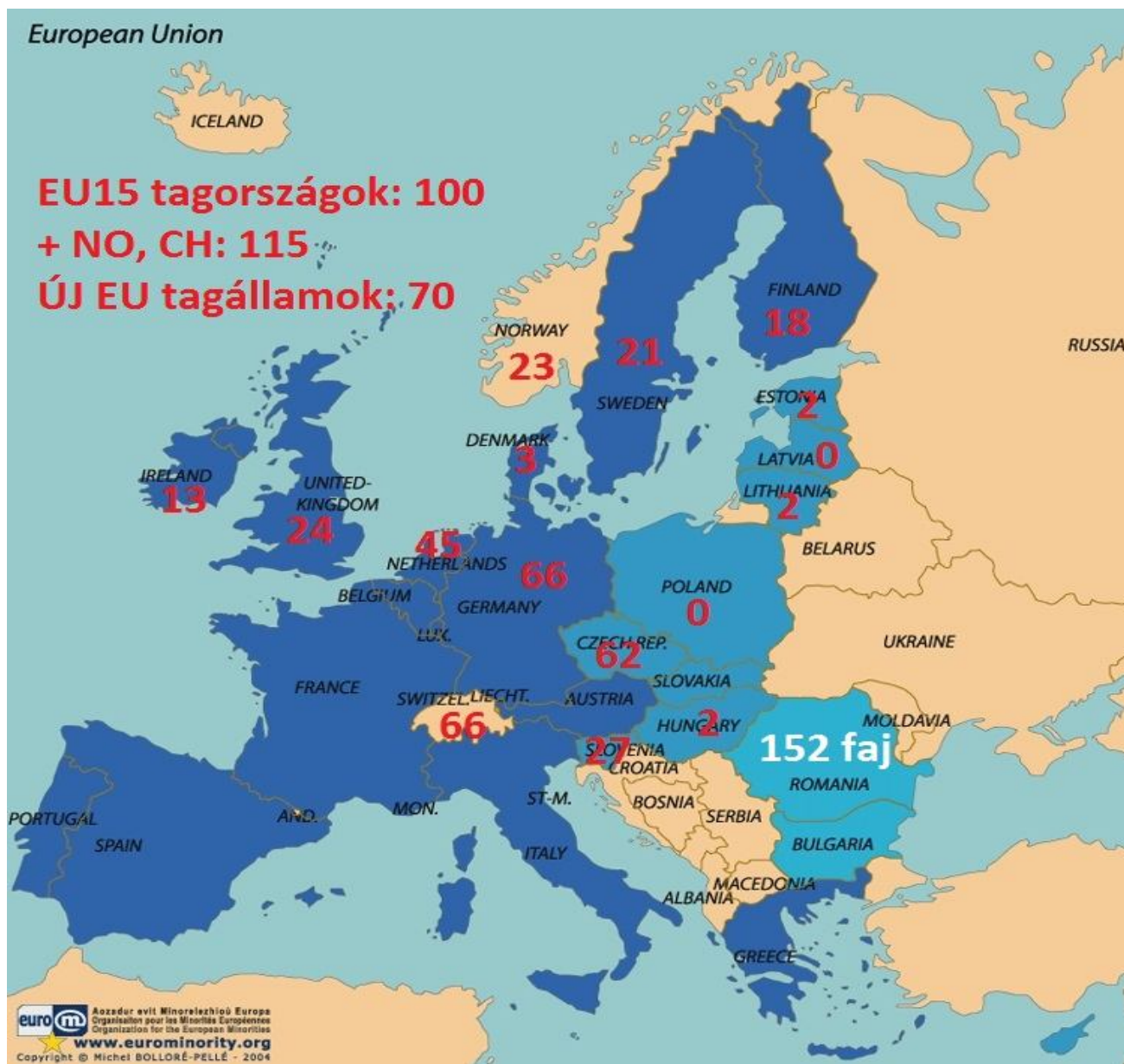

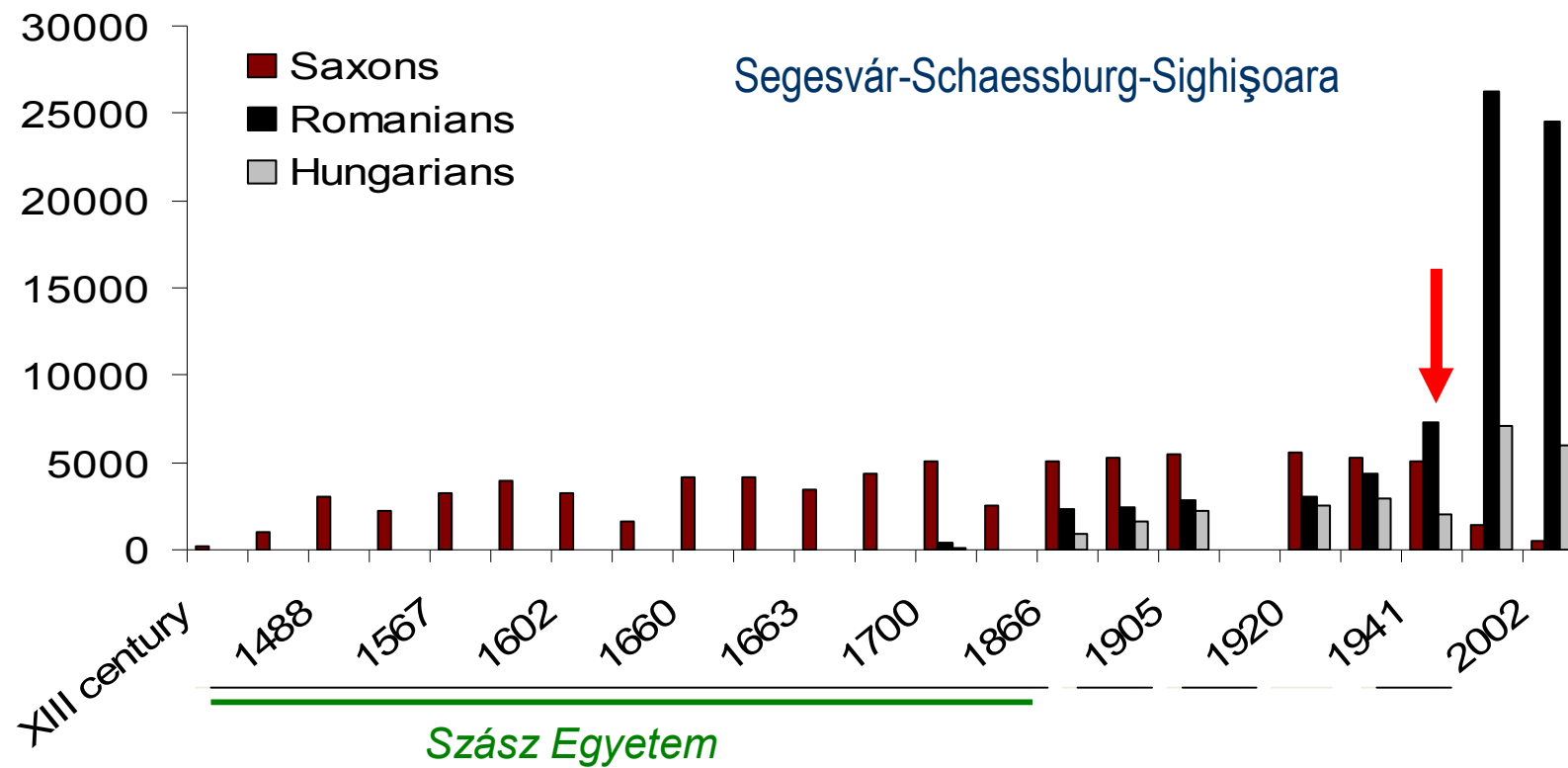

Gyors változások

Hagyomány

Jelen-jövő?

Hagyomány

Jelen-jövő?

A „kulturális váz” tükrözi a társadalomban végbemenő változásokat

Hagyomány

Jelen-jövő?

Drasztikus és gyors változások szociális és ökológiai szinteken

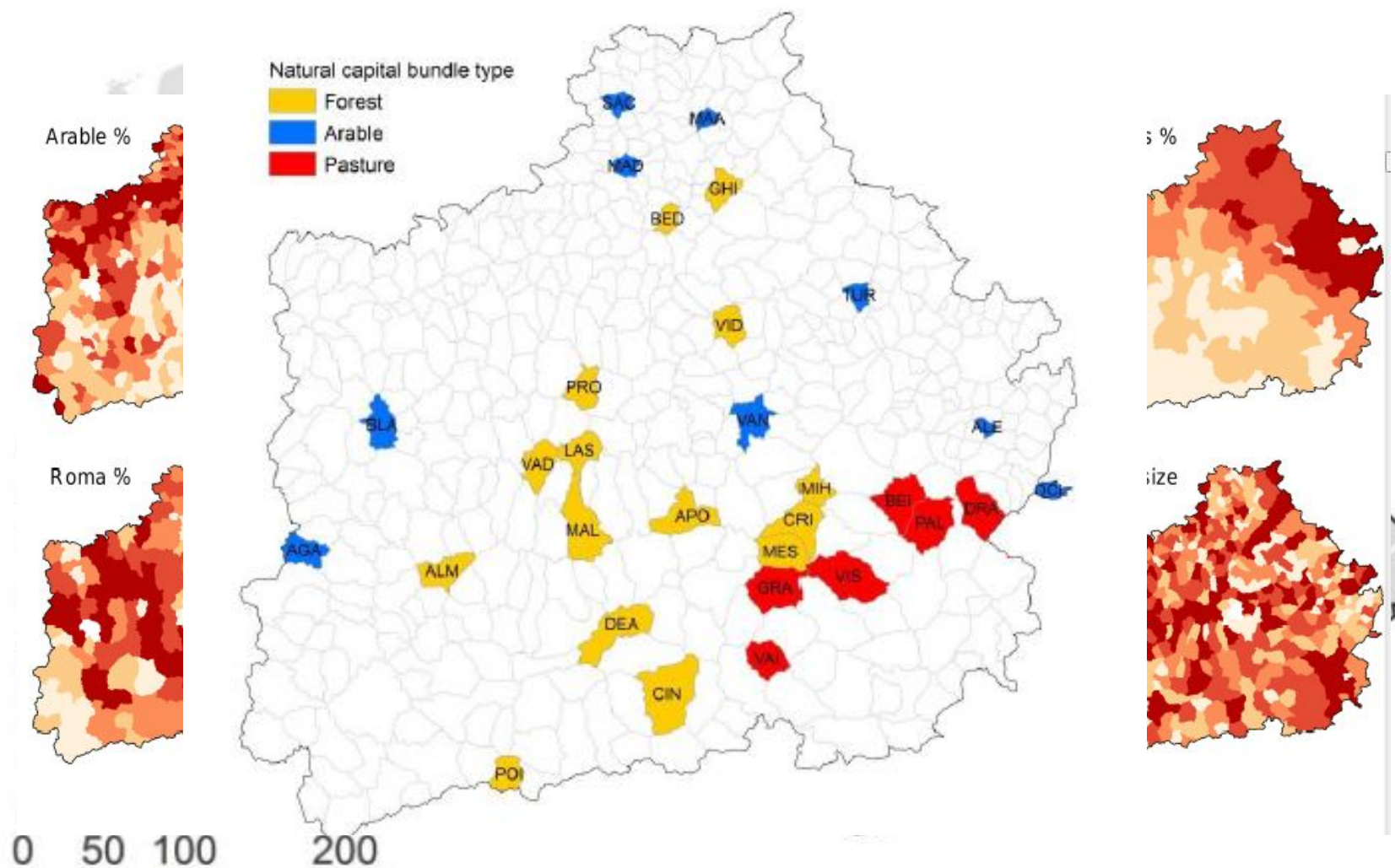

A „kollektív” összeomlása 1989 –„set aside”, kedvezett az ökológiai rendszereknek.

Forrás: Román Statisztikai Intézet, 2014

Kutatási terület

Módszerek

Interdiszciplináris

Ökológiai kutatások

- növények, lepkék, madarak (150 pontban)
- medvék (több 100 transzekt)
- fás legelők (42)

Szociális kutatások

- intézmények, kormányzás (governance)
- szociális tőke
- participatív jövőkép építés
- táj és „kulturális” preferenciák (képek segítségével)

Helyi fontos civil szervezetek

- Mihai Eminescu Trust
- ADEPT
- különböző személyek
- előtanulmány (pilot study)

Transzdiszciplináris

A természeti örökséget a kisléptékű, extenzív mezőgazdaság tartja fenn - növények

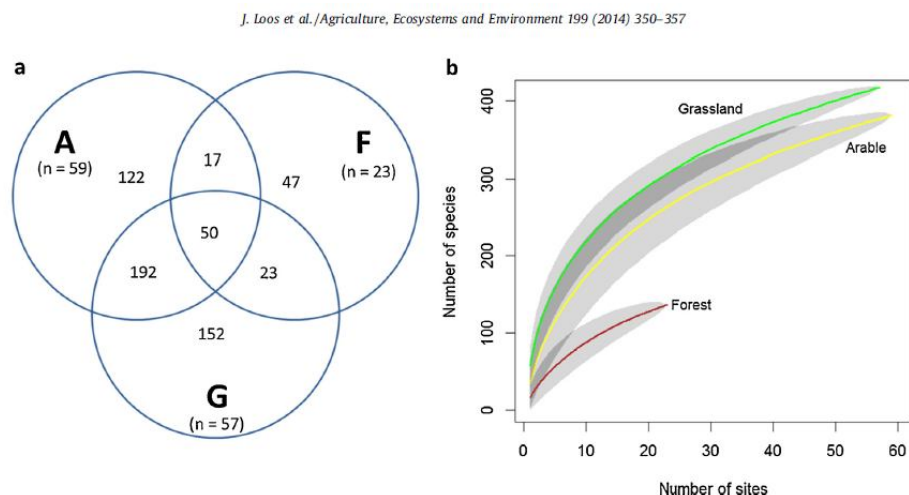
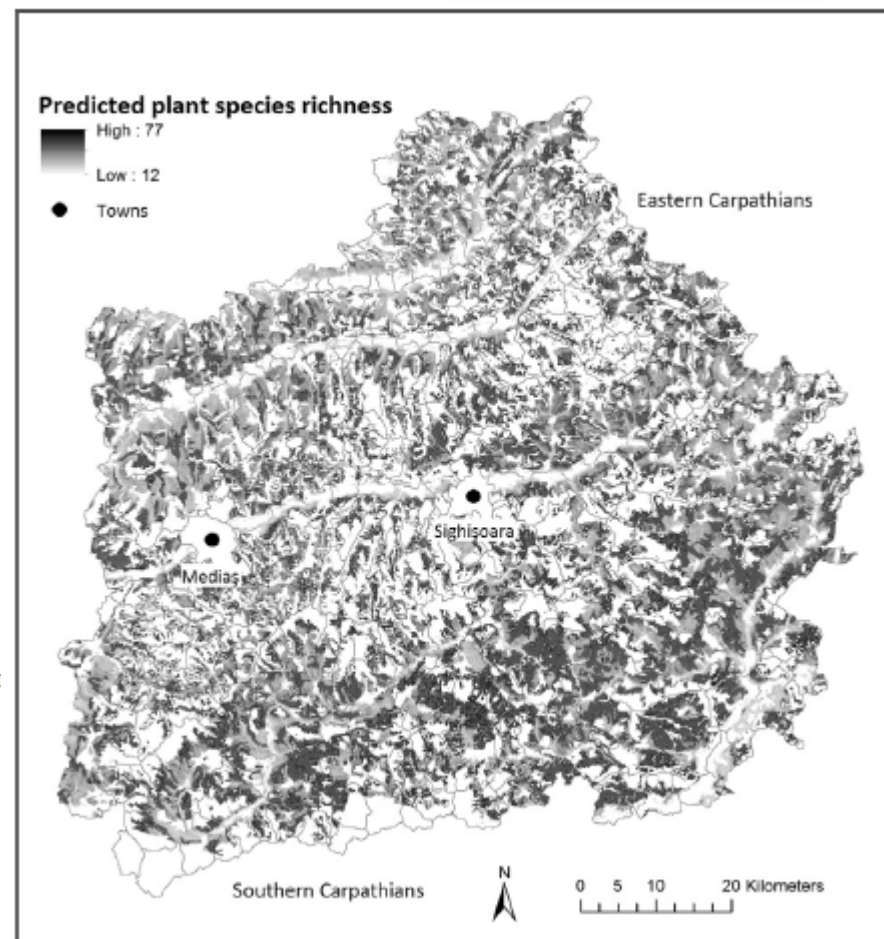

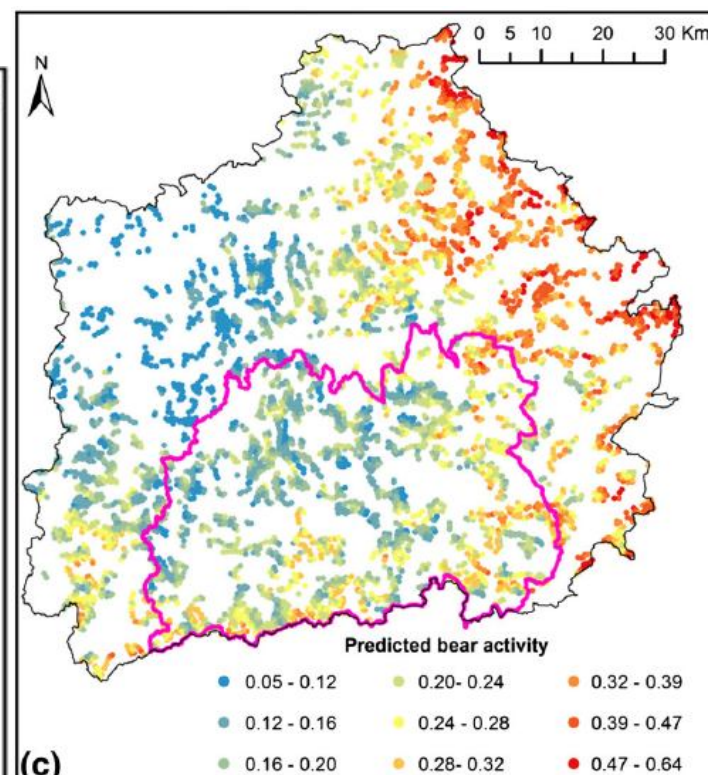
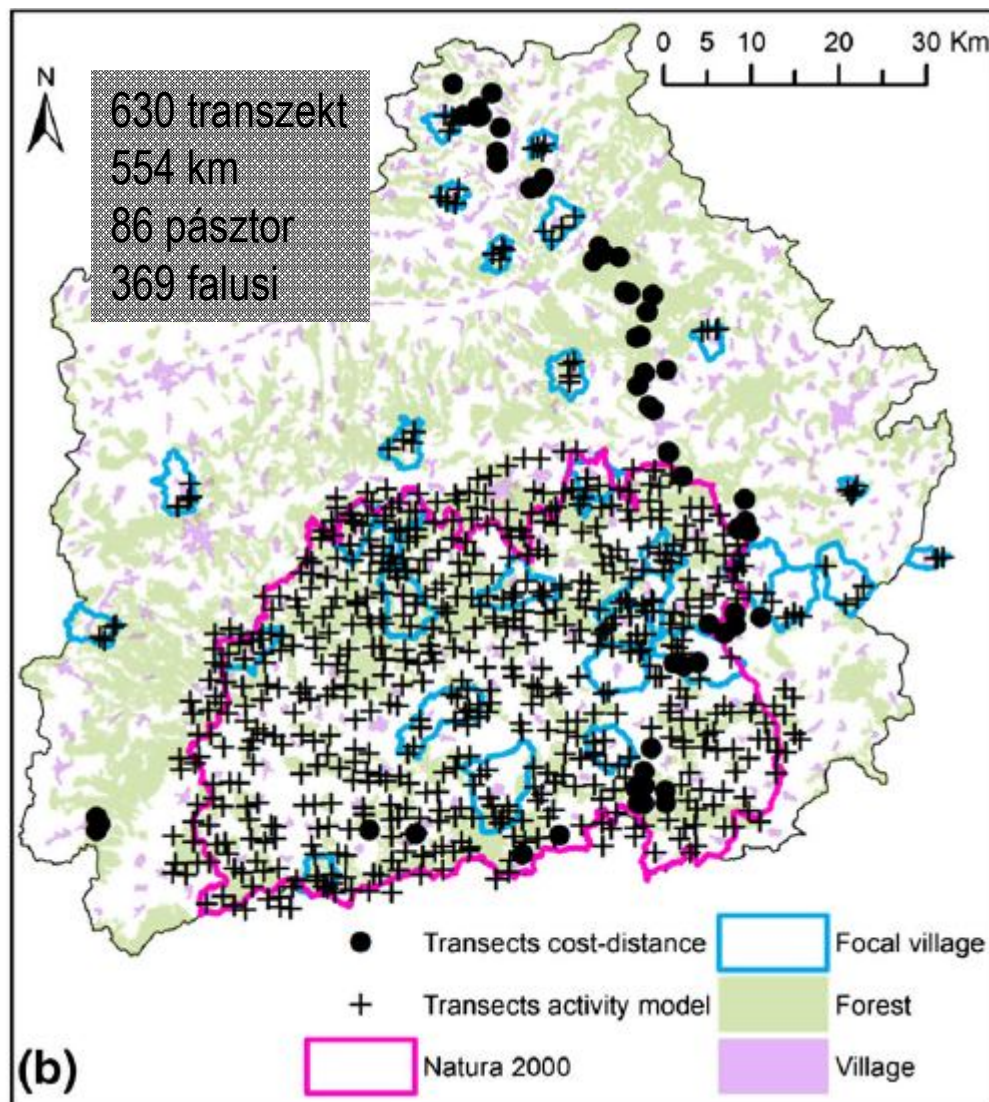
Fig. 1. (a) Number of plant species that occurred exclusively in or were shared by the different landuse types, arable land (=A), grassland (=G), and forest (=F). (b) accumulation curves in the three different landuse types.

Mozaikos táj fele több mint 50 növényfaj / hektár.
Fák jelenléte fontos lokálisan és a táj szinten is.
Táj heterogenitás fontos.
Intenzifikáció negatív.

Táj léptékű védelem.

Komplex tájak – kedveznek az ember-nagy ragadozók együttélésének

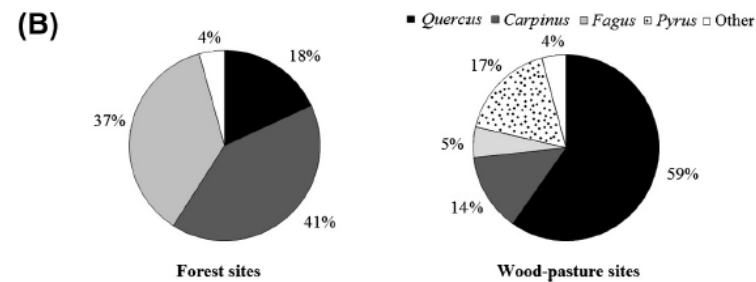
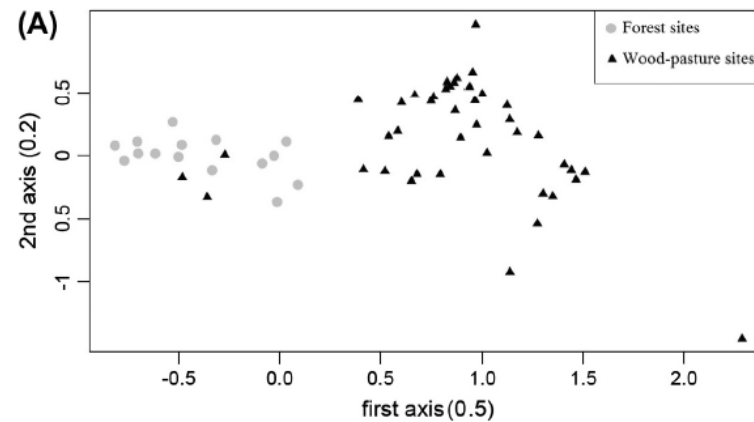
(c)

Erdő borítás fontos a koegzisztenciához.
Hagyományos legeltetés fontos.
Bizonyos mértékű tolerancia is létezik.

Medve aktivitás – település között nincs kapcsolat.
A kompenzációs rendszer nem csökkenti az emberek attitűdjét a medvék iránt.

Fás legelők – szociális, kulturális és ökológiai memoria tájak

A használat meghatározza a szerkezetet...

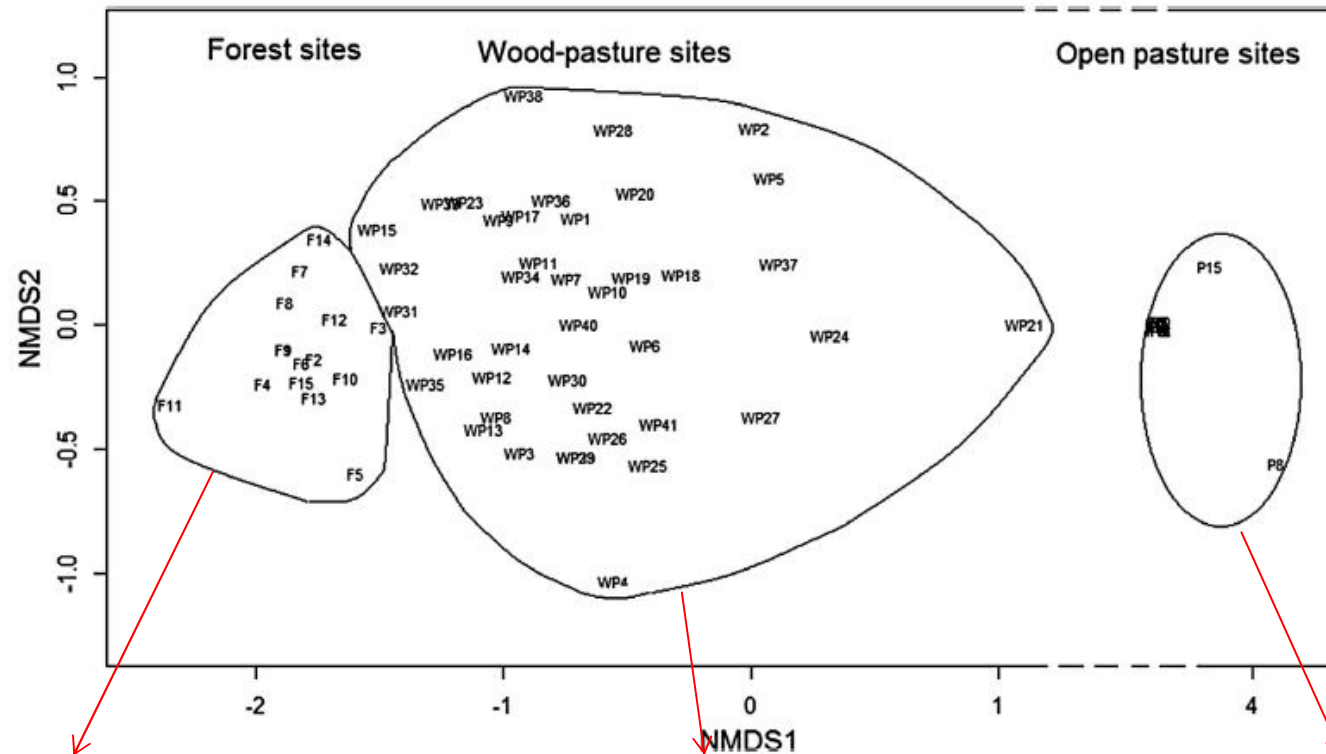
...és a fák korát, méretét. A legnagyobb fák legelőkön találhatók.

...és a fák korát, méretét. A legnagyobb fák legelőkön találhatók.

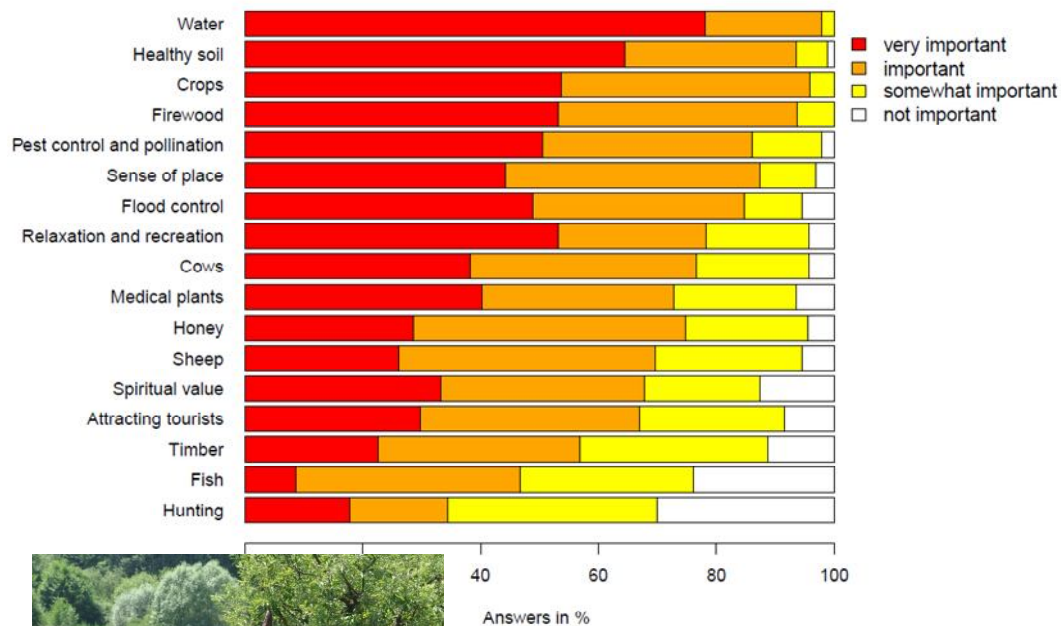
...és a fák korát, méretét. A legnagyobb fák legelőkön találhatók.

A fás legelők madárközösségei gazdagabbak a zárt erdők és fátlan legelők közösségeinél

Ökoszisztéma szolgáltatások értékelése

Az ökoszisztéma szolgáltatások értékelése

“A szegény ember hagyományos mezőgazdaságot, a gazdagok a modern mezőgazdaságot választják.”

Az emberek jórésze modern típusú életformára vágyik, a természet nagymértékben hiányzik a jövőbeni elképzeléseiket illetően.

Veszély: eltűnnek ezek az értékek, akár észrevétlenül is.

Táj és „kulturális” preferenciák – Q módszer

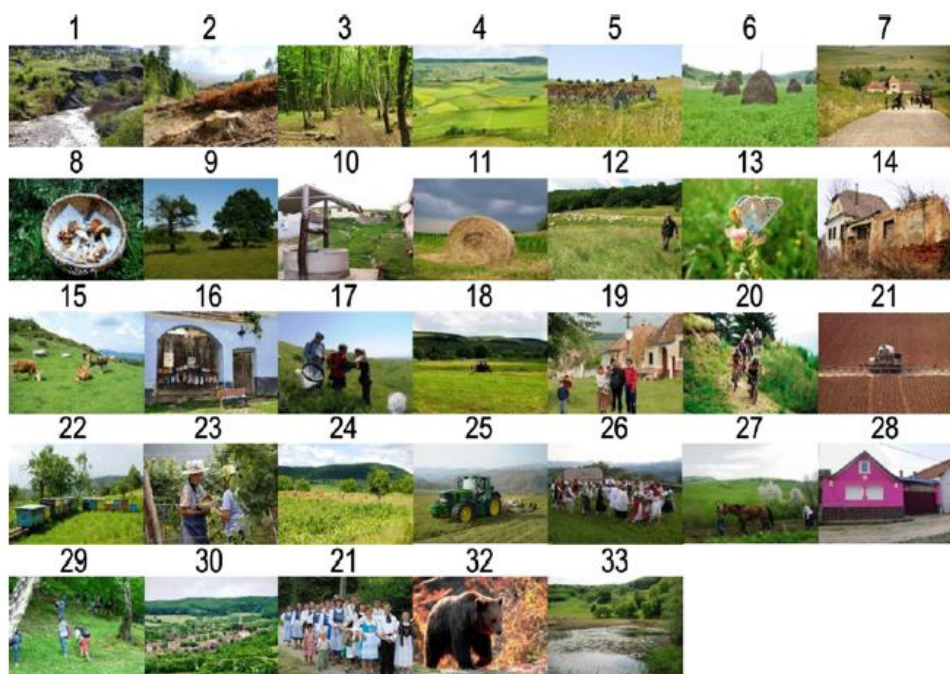

Fig. 2. List of the photographs used during the Q-sorting. See acknowledgements section for photo credits.

Tájak a jólétért és a gazdasági fejlődésért

Férfi dominálta csoport, román nemzetiségűek, 51 évesek (medián)

- Szeretik a gazdagságot és a gazdasági növekedést, és nem szeretik a szegénységet és azokat a jeleket amelyek az fejlettlenségre utalnak.

*„A burjánok nagyon ellenállók.
Kell a herbicid, hogy kiöljük őket...
A modern mezőgazdaságban van a jövő.”*

*„Ezt a juhászost nem szeretem.
Mert nem modern.”*

„Tetszenek az új épületek.”

„Ez túlhaladott mezőgazdaság...”

Tájak az egyensúlyért és a harmoniáért

Szászok és külföldiek, fiatalok (medián 35 év), NGO ban aktiváltak. Bevételük függött a védelmi munkálatoktól.

- Pásztori tájak, kissé idillikus ember-természet kapcsolattal. Kulturális megnyilvánulások, természet, hagyományos gazdálkodás.

„Itt a természet és ember együtt él.”

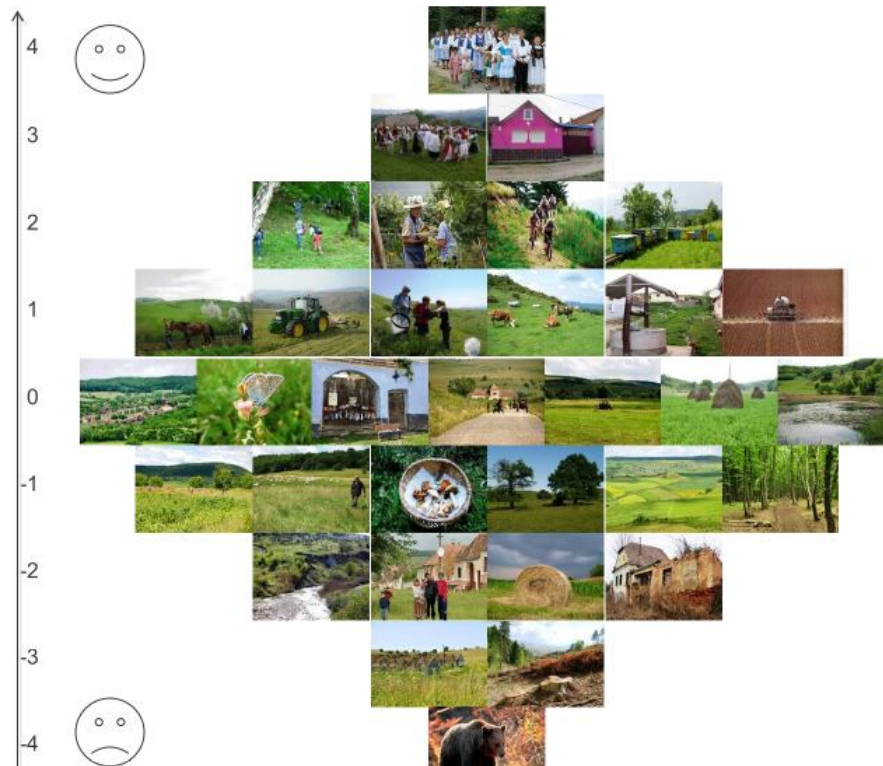
„A természet mindent megad....”

*„Ha kézzel kaszálsz több mag érlelődik.
és diverzebb a táj...”*

Tájak az emberért

Cigány dominálta, munkahely nélküliek és nagyrészt függenek a szubszisztens gazdálkodástól. Több mint fele a csoportnak nő.

- Egyszerű falusi életet tartják fontosnak.

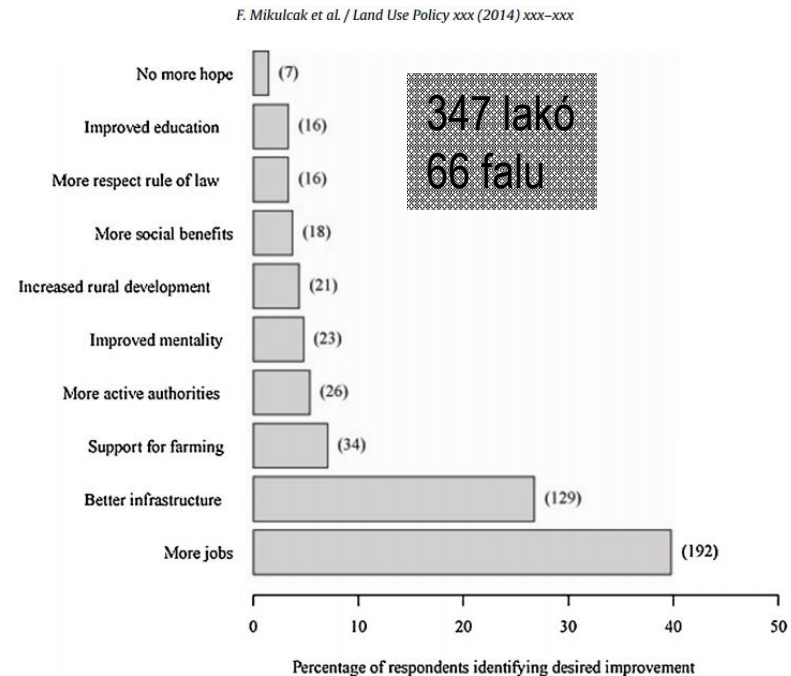
„A választásokon kívül semmi sem történik itt...”

„Fontos, hogy az embernek pénze legyen és egy olyan szép háza...de nincsenek munkahelyek”

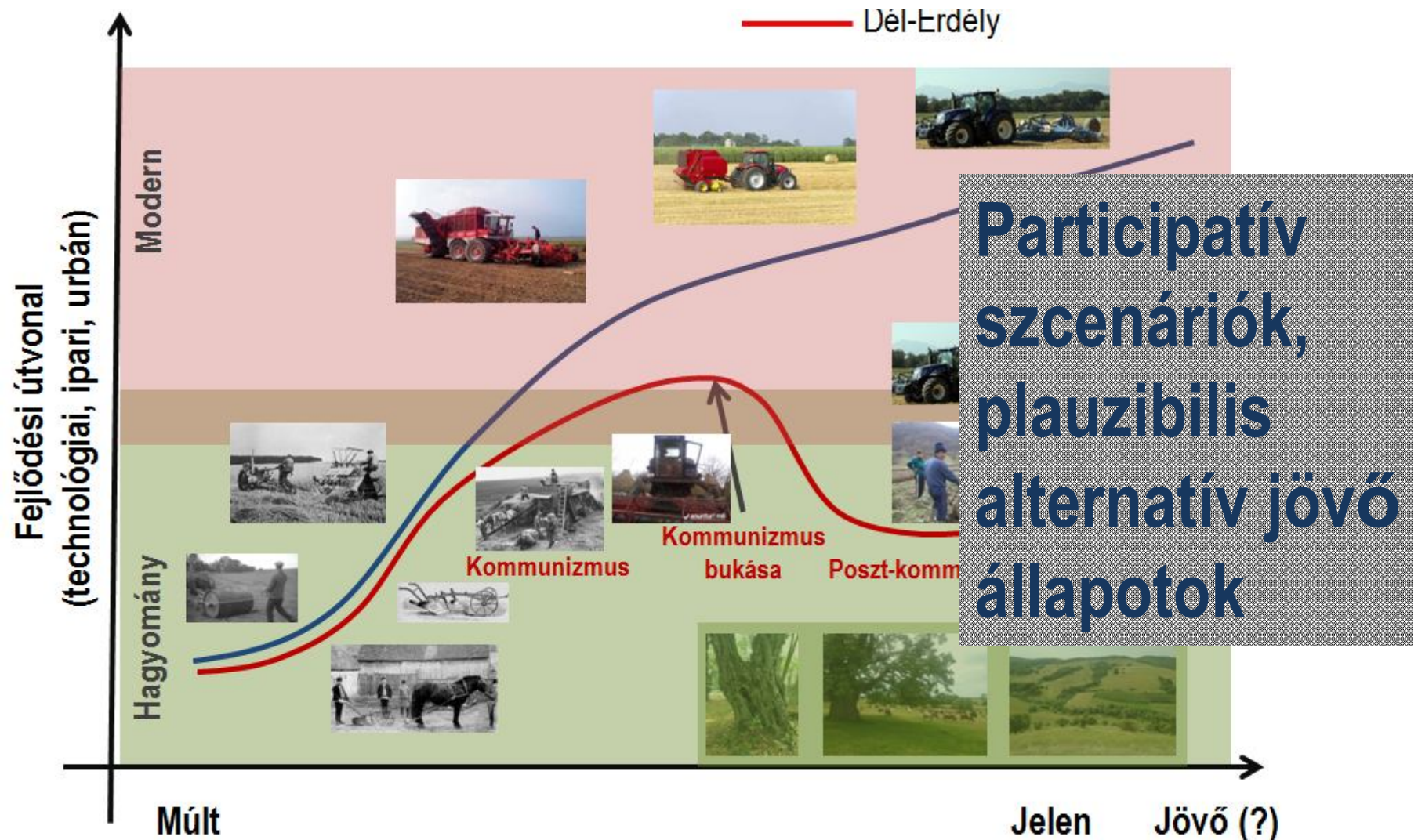

Társadalmi tőke – szociális csapda

- **Több tényező gátolja a résztvételt:**
bizalmatlanság, jó vezetők hiánya, kommunikáció hiánya, szegénység, vállalkozó szellem hiánya, gyenge infrastruktúra, korrupció etc.
- Csapda. Egyoldalú beavatkozások nem elégségesek ahhoz, hogy feloldják a csapdát.
- A gyenge társadalmi tőke veszélyezteti a gazdag természeti örökséget.

Természeti örökség a hagyományos gazdálkodás végnapjaiban: hogyan tovább?

Jövőképek (scenarios)

Milyennek látják a térség jövőjét az emberek 2043-ban?

„Én nem az időket hibáztatom, hanem az embereket” (Szász nő, 82, Viscri)

Rezumatul grafic al celor patru scenarii distincte pentru sudul Transilvaniei în 2043.

A Dél-Erdélyt 2043-ban bemutató négy különböző forgatókönyv vázlatos összefoglalója.

Prosperitate prin creștere economică: sudul Transilvaniei în 2043.

Jólét növekedés által: Dél-Erdély 2043-ban.

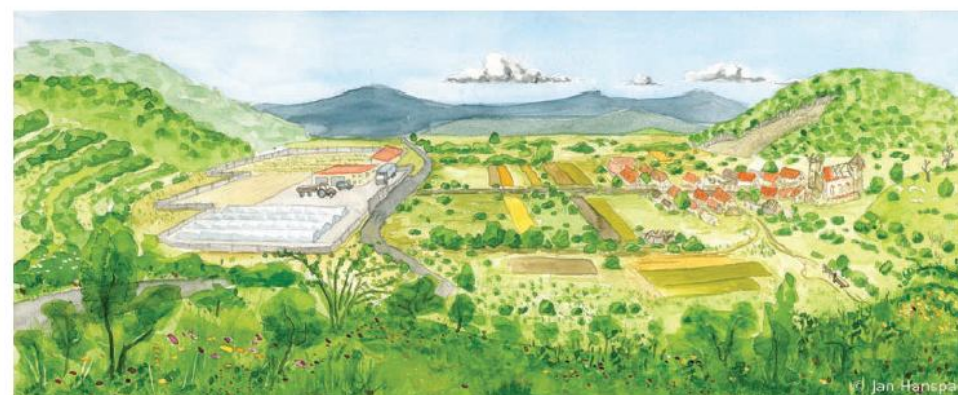
Echilibrul creează frumosul: sudul Transilvaniei în 2043.

Az egyensúly meghozza a szépséget: Dél-Erdély 2043-ban.

Pământul nostru – bunăstarea lor: sudul Transilvaniei în 2043.

A mi földünk – az ő jólétük: Dél-Erdély 2043-ban.

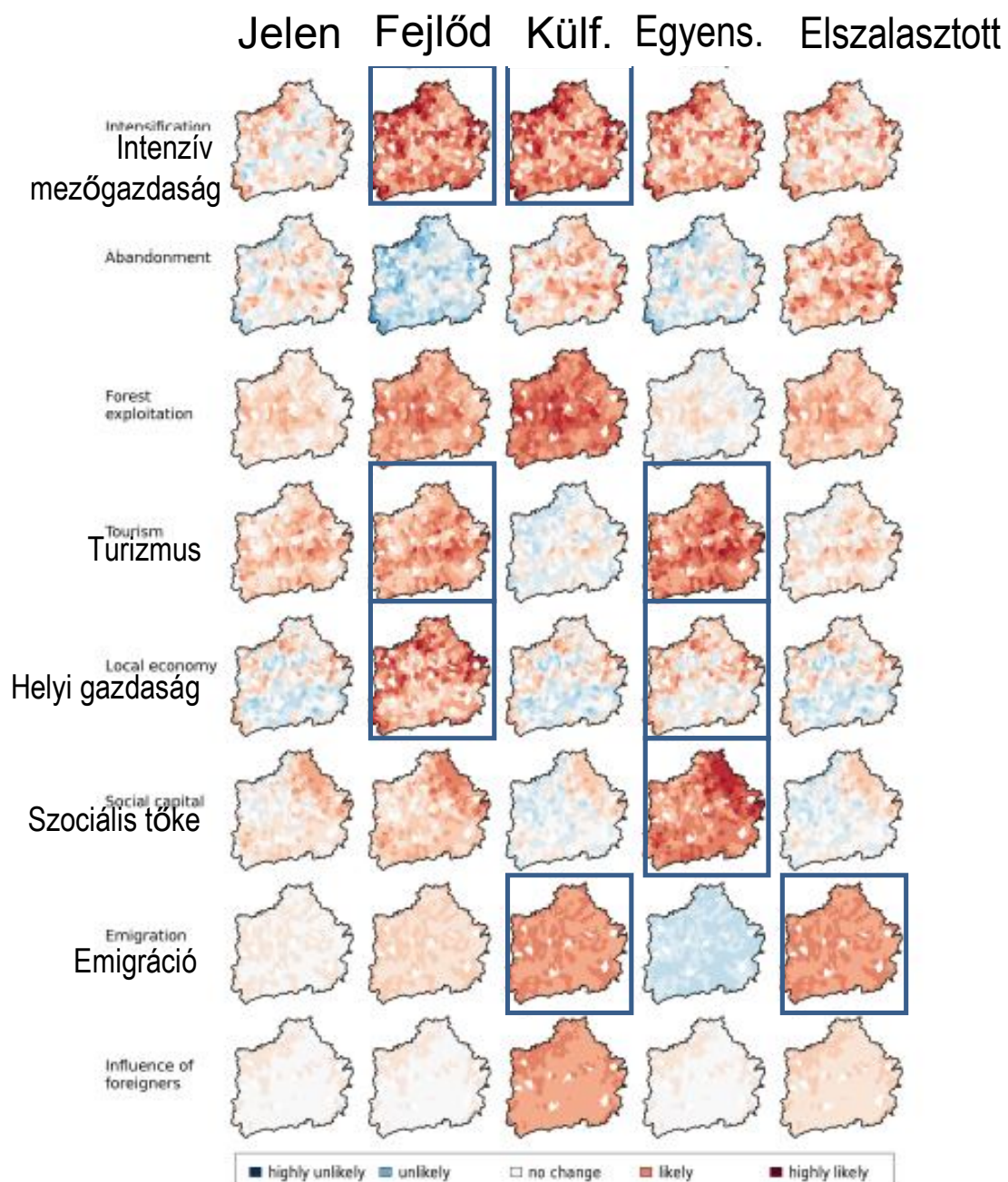

Șansa pierdută: sudul Transilvaniei în 2043.

Elszalasztott lehetőség: Dél-Erdély 2043-ban.

**A scenáriók kivetítése 448 falura
valamint 8 paraméter változása
a scenáriók függvényében.**

Fig. 8. Maps of current social-ecological development trends (left column) and social-ecological risks and opportunities under the four scenarios (other columns).

Gyakorlati próbálkozások

Kulturális örökség az állandóság és a változás között Mihai Eminescu Trust

Nevezetes fák Romániában

Pogány havas, MET, Eco-Breite, WWF

CooSpace SZ SZTAKI Szege, Hungary Fore... QGIS Térkép SZTE Ökológia NKP Allegro könyv www.araneae GLM in R GIS Journal Rankings

Remarkable Tr

Page Activity

Nevezetes fák Romániában
Arborii remarcabili din România
Remarkable trees of Romania

ABOUT THE PROJECT
MAP AND TREES
NEWS AND EVENTS
STORIES
PARTNERS
CONTACT

HU RO EN

PEOPLE

AleXandru Goța, Ioana
others like this.

Fin
Con
who
Pr

Here

rees of Ro...
licated to the
er special trees

1,490 people

ge

 Think Outside The Box.

A Discovery cikkei

A Tusnádról

A WWF cikkei

Aktualitás

Bözsike akcióban

Filmek

Invasív fajok

Pró és kontra

Reply

Strandajánló

The Borat Project

The Caveman Project

Urban Heroes

Urban Legend

Védett fajok

Wélemény

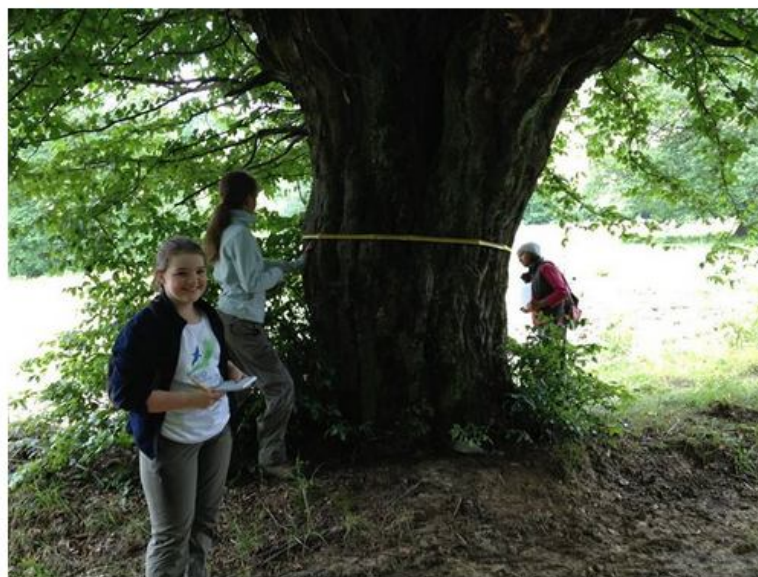
Írj nekünk!

Miért Think Outside the Box?

Moderációs elvek

AKTUALITÁS | 9.10.2014

Nem kívágni, élni hagyni, lefotózni: keresik Románia legérdekesebb és legnagyobb fáit

Az öreg, érdekes fákat a legtöbben szeretjük. Néha elég csak közölni az emberekkel, hogy az esetleg girbegurba törzsű, korhadt, odvas, esetleg félig kiszáradt, böhönc faóriások a lakóhelyükön vagy annak közelében mennyire fontosak ökológiai, kulturális és történeti szempontokból egyaránt. Nem egy példa van arra, hogy egy gesztus, egy ámuldozó elismerés egy kívülről érkezőtől már elég ahhoz, hogy a helyi lakók is értékelni kezdjék a több száz éves, talán már kivágásra kiszemelt, „csúnya” fát, és megkímélik, értéként, a következő generációknak (mint ahogyan egy Udvarhely melletti faluban történt egy öreg juharral, amelyet „Kerek fának” neveztek el).

URBAN LEGEND

„Medvebűnözés”: handabandák, félgazságok és tények 2.

Árván maradt testvérpár (hím és nőstény).
Anyjukat vonat ütötte el Az utóbbi
időszakban valóságos lejárató [...]

PRÓ ÉS KONTRA

Kötelező himnuszéneklés az iskolákban: pró és kontra román nézőpontból

A TOTB román szerkesztősége a szenátus
által nemrég hallgatólagosan elfogadott
PSD-s törvényjavaslat kapcsán mutat be
[...]

URBAN HEROES

Fás legelők népszerűsítése és formális elismerése Sapientia EMTE, Pogány havas, Környezetvédelmi miniszter

Szeged, Hungary Fore... QGIS Terkep SZTE Ökológia NKP Allegrokhonyv www.araneae GLW in R QGIS Journal Rankings

 GUVERNUL ROMÂNIEI
Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice

Caută

Acasa | Ministru | Minister | Comunicare | Domenii | Programe de finantare | Transparență | Informare publica | Contact

IMPEL Review Initiative (IRI) în domeniul conservării naturii, biodiversității și a ariilor protejate

În perioada 1-5 septembrie 2014, la comisariatul Rezervației Biosferei Delta Dunării al Gărzii Naționale de Mediu s-a desfășurat IMPEL Review Initiative (IRI) în domeniul conservării naturii, biodiversității și a ariilor protejate, la care au participat experți din cadrul Comisiei Europene și autorități de mediu din Olanda, Italia, Malta, Anglia, Scoția, Macedonia, Cehia și România. Delegațiile au fost conduse, din partea GNM, de Szep Robert, comisar general adjunct, iar din partea IMPEL (Rețeaua Uniunii Europene pentru Implementarea și Impunerea Legislației de Mediu) de vicepreședintele Rețelei, Chris Dijkens.

„Parteneriatul pe care autoritățile de mediu din România îl au cu rețeaua IMPEL este unul foarte important. Le-am propus partenerilor noștri, ca o colaborare pentru viitor, să abordăm împreună problematica ursului brun, să găsim împreună soluții cu privire la managementul acestei specii în adevăratul sens al cuvântului. O altă temă o reprezintă problema pajiștilor cu arbori, un tip de peisaj nereglementat până acum, specific îndeosebi zonei săsești și secuiești din Transilvania. Valoarea deosebită din punct de vedere al biodiversității pe care îl are acest tip de peisaj este în pericol și suntem obligați să căutăm și să găsim soluții”, a apreciat ministrul Attila KORODI.

Sesiunea finală a IMPEL Review Initiative (IRI) România a fost gazduită vineri, 5 septembrie, la sediul Ministerului Mediului și Schimbărilor Climatice, eveniment la care au participat Anne Jugănar, Secretar de Stat în cadrul MMSC, Florin Diaconu – Comisar General al Gărzii Naționale de Mediu precum și reprezentanți ai conducerii GNM și ai MMSC.

Garda Națională de Mediu participă activ în Rețeaua IMPEL încă din 2004. Misiunea IMPEL este aceea de a contribui la protejarea mediului prin promovarea implementării și aplicării efective a legislației de mediu din UE.

„Suntem convinși că această întâlnire, dincolo de o agendă punctuală, contribuie la împărtășirea experienței și a bunelor practici din domeniul protejării mediului, între numeroase instituții de mediu. România este una dintre țările europene care are norocul ca pe teritoriul său să aibă peste 23 de arii naturale protejate, așa că trebuie să gândim pe termen mediu și lung strategii pentru protecția și gestionarea acestor comori ale sale. Rolul Dumneavoastră și al Garzii Naționale de Mediu este să ne ajutați să putem implementa aceste strategii și să generăm metodologia necesară pentru a putea proteja aceste ecosisteme cât mai bine”, a subliniat Anne Jugănar, Secretar de Stat în cadrul MMSC.

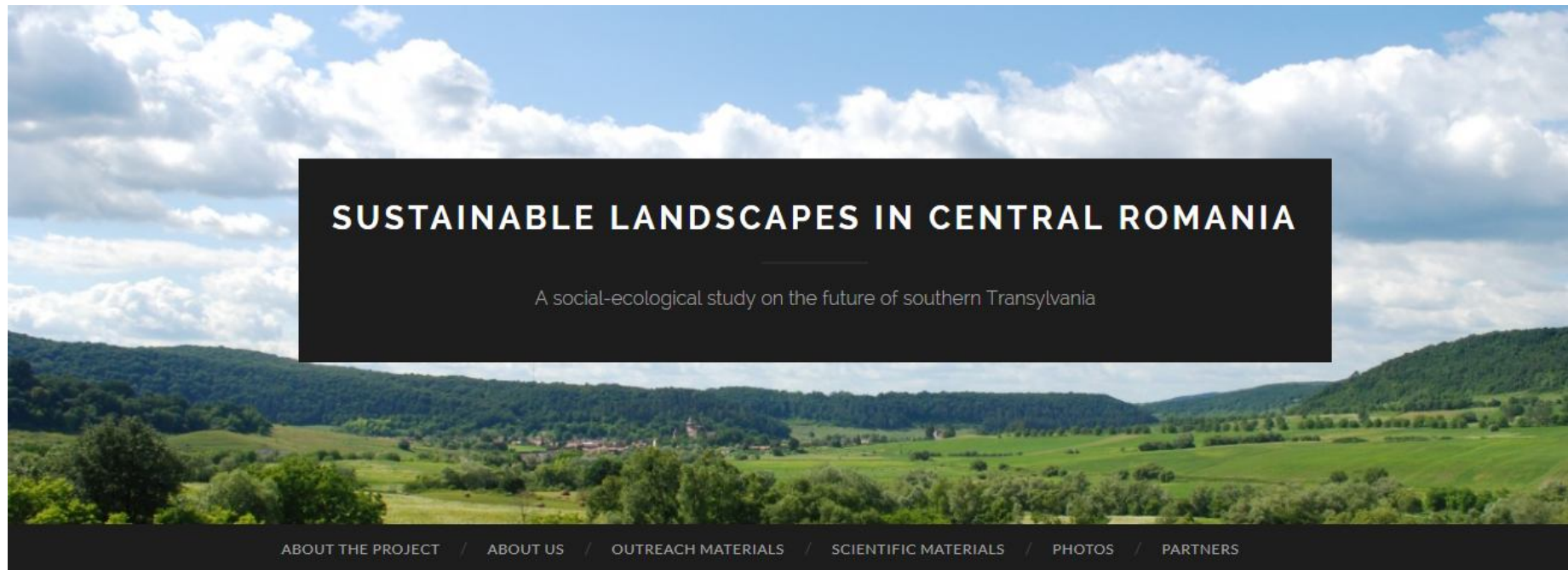
La rândul său, Vicepreședintele Rețelei IMPEL, dl Chris Dijkens a mulțumit pentru invitația GNM de a prezenta preocupările instituțiilor de mediu ce activează în Rezervația Biosferei Delta Dunării. „Este o zonă deosebit de importantă și veți vedea rezultatele acțiunilor voastre, veți vedea că faceți o treabă bună acolo și sunteți bine pregătiți. Delta Dunării este foarte importantă pentru România, dar reprezintă și un patrimoniu global. Am identificat multe măsuri foarte bune pe care le aplicați și care ar putea fi folosite și în cadrul IRI, de către alte state”.

Printre aspectele care prezintă potențial de dezvoltare astfel încât legislația „verde” să fie implementată cât mai eficient este popularizarea, la nivelul UE, a rezultatelor și acțiunilor de succes ale GNM, aplicarea consecventă a unor amenzi care să oblige conformarea la cerințele legislației din domeniul mediului a celor care săvârșesc infracțiuni, astfel încât să nu mai continue, instruirea și informarea judecătorilor privind legislația de mediu.

„Ați avut o misiune importantă și vă mulțumim că ne apreciați munca de până acum. O să ținem cont de recomandările făcute și ne vom mai întâlni pentru a vă arăta cum am pus în practică cele discutate”, a conchis Comisarul General al Gărzii Naționale de Mediu, Florin Diaconu.

Tudományos publikációk

22 cikk letölthető az alábbi blogról

SUSTAINABLE LANDSCAPES IN CENTRAL ROMANIA

A social-ecological study on the future of southern Transylvania

[ABOUT THE PROJECT](#) / [ABOUT US](#) / [OUTREACH MATERIALS](#) / [SCIENTIFIC MATERIALS](#) / [PHOTOS](#) / [PARTNERS](#)

Köszönöm a figyelmet!

A kutatást az Alexander von Humboldt alapítvány támogatta